

מזת יקזת הכרשה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מתיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

שכרו של הבורח מן המחלקת

"ואהרן אחיך ידבר אל פרעה" איתא במדרש הגדול שאהרן לא רצה להפגס לפרעה עד שלא אמר ה' ואהרן אחיך ידבר אל פרעה, התורה מלמדת אותנו את ענותנותו של אהרן, שלמרות שהיה מנהיגן של ישראל במצרים עוד לפני משה, כאשר אמר ה' שמשה ינהיג את ישראל הוא נתן לו את כל ההנהגה בשמחה, כמו שהתורה מעידה "וראך ושמח בלבבו" ובשכר זה זכה לחשן האפוד על לבו.

ללמדנו שבכדי לשאת את כלל ישראל על הלב, צריך לב ששמח בטובת כל אחד ואחד, לב שמוותר וממליך את השני בשמחה, וכאשר אדם צועד בדרך של ותור ונתינה ובורח מהמחלקת בסוף הוא מרויח בכפל כפלים, מאידך אדם שמצער את הבריות גם אם נראה שהוא מרויח בסוף הוא רק יפסיד מקו.

ונביא כאן מעשה נפלא בגדל שכרו של הבורח מן המחלקת ובעגשו של מי שמזיק לזולתו:

לפני למעלה משלשים שנה קניתי שטח של חצי דונם בכדי לבנות עליו את ביתי. במושב שבנו קניתי את השטח ישנו כלל, שאם לא בונים במשך שלש שנים מקבלת <<

לקח מהפרשה

לחיות את גאלת מצרים בימנו - כיצד?

שמשה עשה מופתים, אולם עקר האמונה זה עם היסוד של פקד פקדתי, ראיתם את ד' ה' וטובו כל כך הרבה וזו הראיה הגדולה ביותר שה' זוכר אתכם, דואג לכם ויגאל אתכם.

כאשר משה אמר את היסוד הזה לכלל ישראל נאמר: "ויאמן העם וישמעו כי פקד ה' את בני ישראל ויקדו וישתחוו". כלל ישראל ראו עד כמה ה' עמם והאמינו גם בלי האותות (שמו"ר), ומרב שמחה הם קדו והשתחוו בהכנעה לפני ה'.

הדם של אברהם אבינו שעמו התבונן "מי ברא אלה", שבסיום האכילה עמד ואמר: "שבחו למי שנתן לכם לאכל" - זורם גם אצלנו - יהודי שמתבונן על

הנס העצום שהוא קם בבקר וכל האברים בריאים, זועק יש ה'; רבנו של עולם, אתה אתה עושה עמי כל כך הרבה נסים ונפלאות, אני בטוח שתעשה הלאה נסים ותשיע אותי.

וזה היסוד של הפסוק: "אהיה אשר אהיה", כאשר משה בא לגאל את כלל ישראל, אמר לו ה', תגיד להם "במדת הטוב והרחמים בראתי את העולם, ובמדת הטוב והרחמים אני מנהיגו, ועתיד אני לחדשו במדת הטוב והרחמים ולשוב לציון ברחמים" (מדרש תהלים ואותיות דרבי עקיבא).

ציאת מצרים אינה מארע היסטורי בלבד, מעשה יציאת מצרים מלנה אותנו בכל יום ואנו עושים מצוות רבות זכר לציאת <<

"ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים וידעתם כי אני ה' אלקיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים". הקב"ה מודיע לנו שתכלית יציאת מצרים בכדי שנדע שהקב"ה עמנו תמיד והוא אלקינו, וכשם שגאל אותנו ממצרים כך יוציאנו מכל צרה וצוקה (מדרש הגדול).

יסוד האמונה - לדעת שהקב"ה עמנו תמיד; וזה שאמר יוסף לכלל ישראל, שמי שיאמר להם "פקד פקדתי" הוא יגאל אותם. פקידה מלשון

זכירה - ה' זכה וזכר ויזכר אתכם - ולפיכך נאמר "פקד פקדתי" בלשון עבר ולא פקד אפקה, כי בכדי להאמין על העתיד צריך להתבונן קדם כל בטוב שכבר קבלנו בעבר ובהווה, להתבונן במה שהקב"ה פקד את האבות הקדושים כמו שנאמר: "וה' פקד את שרה".

להתבונן בחסד שהקב"ה המליך את יוסף על מצרים, וכן על כך שלא הצרכו לרדת בשלשלאות של ברזל; להתבונן בחסד שהציל ה' את משה בעת ששט בתבה בתוך היאור, ולראות את השגחת ה' בכל מקרה וכך לבא לידי אמונה שבודאי ה' יגאל את כלל ישראל.

ולפיכך לא צנה ה' את משה בתחלה לעשות מופתים לכלל ישראל כי יהודי לא צריך מופת! יהודי צריך לראות את ה' בחיי היום יום, וכמו שמאריך בכך בעל 'חובות הלכות' בשער הבחינה. הן אמת

מצרים, כי יציאת מצרים מלמדת אותנו:

הרבים הצלת אותי אינספור פעמים, ואם כן אני מבקש ממך שתושיעני גם עכשיו, וכן בקש דוד "השיבה לי ששון ישעך" אני לא שוכח את כל הישועות והזמנים הטובים שנתת לי, ואני מבקש ממך שאני ישוב להיות קרוב אליך, ולראות את הישועות שאתה מושיע אותי. ולפיכך בכל בקר אנו מניחים תפלין וזוכרים את יציאת מצרים, לפני שאתה מתחיל את היום תתבונן בעזרת אבותינו אתה הוא מעולם כמה נסים ונפלאות עשה לנו ה' לאורך כל הדרך, ותבוא מכך להכירה כמה ה' אתך גם היום בשנת תשפ"ג.

זה שה' הוציא את כלל ישראל ממצרים, זה יש מיש, אבל זה שנבראת שזה יש מאין, זה חסד הרבה יותר גדול, ה' פקד אותך ונתן לך ילדים, יש לך משפחה "והיה כי יביאך" ה' הביא אותך לארץ ישראל ונתן לך דירה, תצעק ואהבת את ה' אלקיך ה' אני אוהב אותך מרב טוב, אני רואה כמה אתה משגיח עלי.

דוד מלכנו לא חי רק את הקשיים, אלא התבונן בכל הטוב...

ונה תכלית ביאת האדם לעולם - שיכיר את הקב"ה, ויאמין בהשגחתו הפרטית עלינו בכל עת, ויתבונן בכל החסד שה' נותן לנו. וזה ענין עשרת המכות שה' שידד את מערכות הטבע בכדי שנפנים שהוא מנהל את הכל, מהפרטים הגדולים ועד הפרטים הקטנים, הכל משגח ומנהל לטובתנו.

הבריאה כלה זועקת אמונה, וה' הוציא אותנו ממצרים בכדי שנדבר ממנו. אדם מסתובב בעולם הזה מתוך הרגל שהכל מובן מאלי, ולא רק שהכל מובן מאלי, אלא שכלם חיבים לו, האשה, ההורים, החברים, כלם צריכים לעזור ולתת לו. במכות שבמצרים, ה' הראה לכלם שזה שאנו יכולים לשתות מים, זה כלל לא מובן. יתכן מציאות שאין מים בכל הארץ, וה' עושה בכל יום משפט, בכדי לתת לנו לשתות מים. ה' מוריד לנו גשם שמזכך את האויר, שמביא לנו מים, בריאות, ילדים.

העולם הנפלא יכל להיות עולם שאין בו אור, והכל חשוך כל הזמן. יכלנו גם להיות בעולם, שהאור בו מזהם חלילה, כמו שיש לפעמים ריח רע ברחוב, וכל מי שעובר מתאמץ לא לנשם מהריח הרע. כך יכל להיות לנו כל הזמן, וכי ה' חיב לנו משהו?! ה' לא חיב לנו פלום, ובטובו מביא לנו עולם נפלא ומתקן.

ונה גם בפרטיות: לכל אחד ואחד, יש את בלוטת התריס שאחת מפעלוטיה הנפלאות זה לקלט בזמן שנכנס דבר מאכל לפה, ומיד היא שולחת למוח שנכנס אכל לגוף, והמוח מפעיל מיד את כל המערכות שפועלות להכנסת המזון, לעכולו, לסננון המאכל, וכן הלאה פעולות רבות, ממש מפעל שלם.

אלא שהקב"ה מבקש מהאדם תן דעתך שלא תשחית את עולמי שלא להזיק לבריית בכוונת עצמנו כגון על ידי עשן הסיגריות שמזיקים לסובבים והם קשורים לאבות הנזיקין של 'בור ברשות הרבים' ואש המזיק.

המורם מכל האמור: פרשת יציאת מצרים הנה למוד עצום עבורנו, שנפקח את עינינו ונראה את כל הטוב שהבורא משפיע לנו, ונכיר טובה לו ולשלוחיו הרבים, ועל ידי כך נצא מכל המצרים.

א. להתבונן כמה ה' קרוב אלינו וכמה ה' עמנו, שלא נחיה רק את ההוה, שנתבונן בעבר - בכל הטוב שה' נתן לנו ונתן לנו בכל רגע - וכך נדע שאנו מנהלים על דו יתברך לבד ואף אחד לא יכול להזיק לנו. ב. כשם שכאשר זעקו בני ישראל מן העבודה - ה' שמע את תפלתם, כך ה' נמצא בצרתו של כל יהודי ומאזין לתפלתו וברב רחמיו עתיד לגאלנו גאלה כללית וגאלה פרטית.

ועלינו לדעת שבכדי לקבל דעת זו ממש רבנו ומהצדיקים שבכל דור, צריך ארך רוח, שיהיה לאדם רצון ליצאת מהגלות שבה הוא נמצא, ולעבד עם עצמו בסבלנות עד שיזכה לגאלה.

לפעמים אדם קם בבקר והוא מתחיל לחשב על כל הסדורים והטרדות שיש לו לסדר, על הקשיים שיש לו או על ישועות הבוששות מלבוא, והוא נאנח מקצר רוח ומעבדה קשה; וזה בא מחמת שאדם מתרגל לסבל ואינו מענין לעצר ממרוצת החיים ולהשקיע מעט מחשבה בכל מה שה' נתן לו, ולהרגיש את נעם ה'; בימים המתוקים שהיו לו.

וכן לראות איך הוא לא טובע בקשיים, אלא מתעלה מעליהם מתוך אמונה שה' עמו בכל קשי ומתוך בטחון מלא בה' שנתן, ונותן לו כל כך הרבה טוב, ובודאי שלא יבצר מאתו להושיעו גם בקשיים שהם קטנים לעמת הישועות הגדולות שהוא זוכה להם, שהוא בריא ויש לו משפחה ובית.

ולפיכך נאמר בפרשתנו שכאשר משה בא לכלל ישראל ואמר להם, ה' הולך להוציא אתכם מתחת סבלות מצרים ולהביא אתכם לארץ ישראל ולתת לכם כל טוב, הם לא שמעו אליו מקצר רוח, ולמרות שמושה בשר להם את הבשורה המשמחת ביותר, הם לא שמחו, כי הם היו שקועים בעבודה קשה, הם העדיפו להמשיך לעבד ולא לחשב על המתקיות שאפשר לזכות בקרבת ה'.

ונה יסוד ד' לשונות של גאלה, שהם כנגד המצבים שאדם נמצא בהם בגלותו. דבר ראשון "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים" - שאדם ירצה ליצאת מהסבל והקשי שבו הוא נמצא; "והצלתני" - כאשר אדם רוצה ליצאת - ה' מציל אותו שלא יהיה משעבד להרגלים והמדוות הרעות; "וגאלתי" - ה' יגאל אותו והוא יראה כמה טוב ה' נותן לו; "ולקחתי אתכם לי לעם" - ה' מזכה אותו להיות דבוק בו יתברך ולראות את ה' על כל צעד ושעל.

נמצנו למדים שבכל מצב שאדם נמצא עליו לזכר את כל הטוב שכן יש לו, ולראות כמה ה' עמו, וכענין שכתב החובות הלבבות [שער הבטחון] "שאפילו אם נצרך את המעשים הטובים של כל בני האדם מתחלת בריאת העולם, לא יספיקו לשלם עבור אחת הטובות הרבות שהבורא מטיב עמנו, ואם כן בודאי שראוי לנו להאמין שכשם שה' עשה עמנו כל כך הרבה טוב, בודאי הוא יעשה עמנו הלאה טוב".

וזה היתה מעלתו של דוד מלכנו שלא חי רק את הקשיים, אלא התבונן בכל הטוב, וכענין שנאמר "כי חסדך גדול עלי והצלת נפשי משאול תחתיה" דוד אומר לה' מזמן כבר יכלתי להיות בקבר ואתה ברחמך

”בזאת תדע בי אני ה”

ה' ואת גדל קרבתו אלינו.

ענין עשרת המכות, להראות לבלם שמהלך מלכי המלכים הוא לבדו שולט בכל העולם ובכל אשר בו. ובשקוראים את המכות זה זמן לחדש בתוכנו את האמונה בבורא ותברך ושליטתו המחלטת בכל העולמות בלם, ולא עוד אלא שצריך לשמוח ולצחוק מכל המכות.

ובכו שידוע שמרנא ה' חפץ חיים זיע"א היה צוחק בעת שהיה קורא את הנקמה שעשה הבורא במצרים על ששעבדו את ישראל, וזאת על ידי שהוא חי את הפרשיות והמחיש לעצמו את רוב חסדי

ובן בימינו בשחקב"ה עושה לנו נסים ומפר את מחשבות שונאיו ומביא להם תאוונות עבודה ודחומה, זה זמן להתבונן ברכ אהבתו אלינו וברב רבי חסדיו שאינם כלים לעולם, ופשוט להודות ולהלל לשמו ותברך בשמחה עצומה.

וזה שאני פותחים מדי יום את התפלה בפסוק "שירו לו זמרו לו שישו בכל נפלאותיו". ואמר על כך מרנא ה' חפץ חיים שאם אדם כבר שר ומזמרה שישיר ויזמר וידבר ברכ חסדי הבורא שעמנו תדיר.

כלל ישראל נענשו בפרך במצרים בגלל שהשתעבדו איש באחיו, כמאמר משה על דתן ואבירם: "אכן נודע הדבר", וכמוכא בירושלמי (ר"ה פ"ג) שמשה צוה את כלל ישראל במצרים על פרשת שלוח עבדים, שלא נענשו ישראל אלא על פרשה זו שהשתעבדו איש באחיו.

ללמדנו שלפעמים אדם מצפה לשיעור כל שהיא והוא לא מבין שהוא בעצמו מעכב את שיעורו מחמת שהוא לא מתנהג כראוי עם הסובבים אותו.

כמה ספורי ישועות היו על אנשים שהתעלו על עצמם וותרו איש לאחיו והשלימו זה עם זה, והישועה שהמתונו לה זמן רב מהרה מקבוא.

פנינים מצויידיים

מלמדים אותנו בסוף כלם יכנסו, בסוף העולם הזה יגמר על מה אתה רב? על מה אתה מחליש את דעת חברך? אל תעשה עקר מהכלי העולם הזה! תזהר לא לריב על דברים שגם כך חולפים ועוברים.

ולפיכך מקדשים בתחלה על היין, כי יסוד העולם הזה להיות יין, להקרין בסביבתנו אורה שמחה, וכענין 'תנו יין למרי נפש' ולפיכך דוד מלפנו שהסתובב תמיד עם שמחה ונקרא בדחנא דמלכא, וכן הלכו אתו מרי נפש, כי הוא חזק ושמח אותם, הוא יצה לברך על הכוס לעתיד לבוא.

דוד היה בבחינת יין והוא בא משבט יהודה שנאמר עליו "חכלילי עינים מיין ולבן שנים מחלב", החייה שאדם מתייך לשני שזה גם כענין היין - זה שנה המון, אפילו חייה שנה רבות וטובות, ובדאי שמלה טובה או חזק שאדם נותן לשני זה עולם של טוב, אדם יכול בכמה מלים לבנות עולמות של טוב לדורי דורות.

וכענין שאמרו חז"ל (תענית כג.) על אותם אנשים שהיו משמחים בני אדם שאמר אליהו שהם בני העולם הבא, מי שידוע לרומם את הזולת הוא בן עולם הבא.

אדם שיש לו חוש והמור חיובי יודע להשרות בסביבתו אורה נעימה, להפוך כל מצוקה וחסר נעימות לשמחה והרגשה טובה, מלבד שהוא אהוב על הבריות הוא אהוב על המקום והיה לו חיים מתוקים בזה ובבא.

איתא במדרש "אמר רבי תנחום אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, המים ששמרוך בשעה שהשלת ללאור לא ילקו על ידיך" הקב"ה מלמד אותנו כאן הכרת הטוב למרות שאין בלאור דעת, ה' צוה את משה שלא יכה את האוהו בכדי שנגלם כמה חשוב הכרת הטוב, כמה צריך להזהר בכבוד הבריות.

ולפיכך למרות שהיה בהכאף זו קדוש ה' שיראו כלם שה' לבדו שולט בעולם, חז"ל מלמדים אותנו לפני שאדם מחפש לעשות מעשים טובים, שיבדק אם הוא לא גורם במעשיו חלישות הדעת למאן שהוא, כי ה' לא מחפש שיעשו מצוות על חשבון הזולת.

זה הענין של 'לועג לרש' שנפסק בהלכה שצריך לכסות את הציצית בקרבת הנפטרים, בכדי ללמדנו שלא נתגאה ושלא נחליש את דעת הבריות, אלא אדרבא נצונו את ההצלחות שלנו ממי שעלול להחליש בדעתו, ולפיכך מכסים את החלות בשעה שמקדשין על היין, היין מסמל להצלחות של האדם שאדם שמח בהם מאד שהרי היין משכר ומשמח את האדם, וכגון חסד האשת חיל שנמשלה לגפן כמו שנאמר "אשתך כגפן פריה", וחז"ל מלמדים אותנו, יש לה הצלחה בבית שלך, תצונו את זה, אל תגרם חלישות הדעת לזולת.

זה שרבי יעקב אומר במשנה באבות "העולם הזה דומה לפרוזודור בפני העולם הבא" - העולם דומה לאנשים שממתנים בתור לקפת חולים או לבנק, ולפעמים אדם רב עם חברו על התור וכדו', וחז"ל

ומיד אמרתי: 'רבונו של עולם, קניתי את הקרקע בכדי לבנות בית כדי שאוכל לעבד אותך בו אני ובני ביתי, ולגדל שם דורות ישרים מברכים שיעשו את רצונך, אני יודע שארץ ישראל נקנית ביסורין, ואני מודה לך על הזכות שהיסורין הם לא בגופי אלא בממון בלבד וגם לא בחוץ לארץ, כי אם בפלסין של מלך, אבקשה שאוכל לשמח בחלקי הטוב ותזמן לי כסף, שאוכל לבנות את ביתי ולשבת בו בהשקט ובשלום'.

יום אחד אני מקבל לביתי מהמנהל, בו נכתב שהיות שלא בניתי בשטח שרכשתי, השטח חוזר למנהל. הצטערתי מאוד על הכסף הרב שהשקעתי בכדי לקנות את השטח ונסעתי מיד למזכירות, אמרתי להם שתפתי כבר יסודות והם יכולים לראות את ברזלי היסודות מבצבצים מהעפר ששפך השכן בשטח שלי ואני בתהליכי בנייה, הם אמרו שיבואו לבדק את השטח ויעדכנו אותי.

התפללתי לה' שיצליח את מעשי, הרגשתי מה זה כשאין לי בית משלי, והתחזקתי בצפייה לבית ה' שיבנה במהרה בימנו. לאחר כחודש הם קראו לי ואמרו שהם שלחו פקחים לשטח וראו שהצדק עמי.

שמחתי כל כך ופתחתי בשיר ושבח לבורא עולם יחד עם בני ביתי. הבנתי שהפסלת שהנחה בחצר עמדה לי לטובתי.

ההורים שלי ושל אשתי שהיו מודעים לכל מה שאנו עוברים, נתנו לנו את רב הסכום לבניית השלד. השגתי עוד הלוואות וכך בסיעתא דשמיא זכיתי תוך שנה וקצת להכנס לדירה החדשה שלי כשבכל פעם אני מודה יחד עם בני ביתי על הבית המרוח שזכינו להכנס אליו, ושזה לא מובן מאלי שיש לנו בית משלנו בארץ הקודש ובלי חובות.

בכך לא תם הספור, לאחר זמן מה השכן שלידי, עשה עסקה גדולה והשקיע בה את רב הוננו (18 מליון ₪) העסקה נפלה לטמיון, ולדאבונינו השטח שהוא רכש בסמיכות אלי יחד עם עוד נכסים רבים שהיו לו, עכלו לטובת נושיו.

עברו מאז למעלה מעשרים שנה, ובכל פעם שאני מסתכל על השטח השומם, אני נזכר במאמר חז"ל: "אין אדם נוגע במוכן לחברו אפלו כמלא נימה", ומודה לבורא שזכה אותי לעמוד בנסיון ולא להגרר למחלקת. אני משגן עם ילדי שמחלקת זה אש! ורק מפסידים כאשר גורמים צער לבירות, ומצד שני כמה מרויחים כאשר בורחים ממחלקת ומתחזקים באמונה שהכל מהקב"ה לטובתנו האמתית.

ש.פ.

התר הבניה, השטח חוזר להנהלת המושב.

כשקניתי את השטח לא היה לי כסף לכל הבניה, אבל היות שהתעסקתי באותו זמן בבניה בעצמי, חשבתי שאסתדר ואבנה בתוך שלש שנים. בנתיים היה לי מעט כסף, ולאחר הקניה קניתי ברזלים שעליהם יוצקים את הבטון, וסדרתי אותם לישם כך.

באותו זמן היו לי כמה עסקים חשובים שהייתי צריך לסדר, וגם לא היה לי כסף להמשיך בבניה, וכך לא התקדמתי והשארתי את הקרקע כמות שהיא.

לאחר כשנה וחצי גיסנו סכום מסים וחשבתי להתחיל בבניה, ואז חבר הציע לי לקנות גם את הקרקע הסמוכה לשטח שקניתי במחיר טוב.

המחיר של הקרקע הסמוכה היתה עשרת אלפים דולרים בלבד, שמחתי מאוד על המציאה, ודברתי עם בעל הקרקע שאני מענין לקנות אותה.

סדרתי את המסמכים עם בעל הקרקע וסכמנו שנחתום בקרוב על חוזה. לאחר זמן קצר בא אלי אדם מהמושב ואמר לי שהוא קנה כבר את הקרקע והראה לי את החוזה. אחר כך התברר שהוא עקף אותי בדרך לא ישרה, וכן שהוא עשה הרבה עסקאות בקרקעות בדרך לא ישרה. הרגשתי החמצה ובפרט שאני גם 'בר מצרא'!

בעל הקרקע השיב לי שאותו קנה שכנע אותו רבות ולכן מכר לו, הבנתי שכך רצון ה' והשתדלתי לשמח את עצמי בטוב שה' נתן לי קרקע אחרת שבה אוכל לבנות את ביתי.

הרגשתי כמה העולם הזה חולף ואובד, והעקר להשקיע בדירה הנצחית - בעולם הבא שלי.

יום אחד הזדמן לי לעבר ליד הקרקע שרכשתי ואני מבחין בערמה גדולה של חול ואבנים בתוך השטח שקניתי, הסתכלתי לשטח הסמוך וראיתי שחפרו שם, הבנתי מיד ששכני לעתיד חפר בשטחו ובכדי לחסוך את ההוצאות של פנוי הפסלת הוא העביר את כל הפסלת לשטח שלי. התמלאתי בכעס כלפיו, הרגשתי שאני לא מסגל להיות שכן של אדם שקנה קרקע למרות שידע שאני רציתי אותו ושהוא חשוב לי, ובנוסף לכך אינו מתחשב בי.

באותם רגעים עלתה במוחי גמרא שלמדתי במסגרת השעור שאני זוכה ללמוד בכל יום - דברי הגמרא במסכת ברכות, שנאמר שם: "כל המשתף שם שמים בצערו אלקי אברהם בעזרו", והבנתי שכל מה שקורה לי זה לא בא מהמוכר וגם לא מהקונה כי אם מה' יתברך בכדי לקרב אותי אליו.